

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Timonen-Kallio, E. et al. 2022. Lastenkodeissa on pula osaavasta henkilöstöstä. Talk-verkkolehti, Hyve | Health and Well-being 29.4.2022.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/lastenkodeissa-on-pula-osaavasta-henkilostosta/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Lastenkodeissa on pula osaavasta henkilöstöstä

29.04.2022

Kirjoittajat

Eeva Timonen-Kallio YTT, yliopettaja, tutkimusvastaava, Turun ammattikorkeakoulu, Master School

Tiina Pelander TtT, yliopettaja, koulutusvastaava, Turun ammattikorkeakoulu, Sairaanhoidon osaamisalue

Minna Koskela YAMK-opiskelija, Tuurn ammattikorkeakoulu, Master School

Kristiina Helenius YAMK-opiskelija, Turun ammattikorkeakoulu, Master School

Katja Heiskanen YAMK-opiskelija, Turun ammattikorkeakoulu, Master School

Lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle maksaa lähes miljardi euroa vuodessa Sosiaali- ja terveysministeriön raportin mukaan. Lastensuojeluun siis investoidaan yhä suurempia summia. Kuitenkaan ei tiedetä, mitä lastenkodin arki on ja mitä lastenkotityö on ammatillisena työnä.

Lastenkotityön osaamiseen liittyviä haasteita ja työn sisältöjä tarkennettiin ERCCI-hankkeen loppuvuodesta 2021 järjestämässä seminaarissa Meille kuuluu kaikki – vai kuuluuko? Sijaishuollon ohjaajatyön ammatillinen sisältö. Koronatilanne hellitti hetkeksi ja kampukselle saatiin tutkijoita ja kehittäjiä Lastensuojelun keskusliitosta, Pelastakaa lapset ry:stä, Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta, Perhekuntoutuskeskus Lausteelta, ammattiliitto Talentiasta ja Sosiaali- ja terveysministeriöstä. Mukana oli myös joukko lastensuojelun sijaishuollon työntekijöitä sekä alasta kiinnostuneita opiskelijoita.

Monipuolista koulutusta tarvitaan

Yhteinen näkemys on, että lastenkotityön ammattiosaamisen ydin on suhdeperustainen hoito- ja kasvatustyö, jossa lapsi ja hänen perheensä tulee nähdä vahvasti toimijana. Tämä asettaa erityisvaatimuksia työntekijöiden ihmissuhdetyön osaamiselle. Sijoitetuilla lapsilla saattaa olla kiintymyssuhdeongelmia sekä traumatisoitumista, minkä vuoksi luottamuksellisen ja terapeuttisen kasvatussuhteen luominen on erityisen haastavaa. Myös lasten perhesuhteissa on useimmiten vakavia haasteita.

Päivittäiset normaalitkin päivärytmiin ja koulunkäyntiin liittyvät tilanteet kriisiytyvät lastenkodin arjessa. Erityisenä uutena asiakasryhmänä ovat teini-iässä sijoitetut lapset, jotka tarvitsevat moniammatillista tukea, jolloin tarvitaan monien alojen asiantuntemusta ja

näiden välistä yhteistyötä. Lastenkodin arjessa ohjaajat joutuvatkin usein tasapainoilemaan erilaisten asiantuntijuuksien ja palveluiden yhteys- ja rajapinnoilla.

Lastensuojelulain tiedon todettiin luovan hyvän perustan arjen työlle. Keskusteluissa pohdittiin toisaalta sitä, ohjaako lastensuojelulaki riittävästi vai liikaa lastensuojelulaitoksen arkea ja työtä. Erityisesti rajoitustoimenpiteiden käyttöön liittyy monia epävarmuuksia ja kysymyksiä. Lastensuojelulain säädökset koetaankin joskus rajoittavina eikä niinkään työtä tukevinä. Moniammatillisen henkilöstön koulutukseen tarvitaan yhteinen lastenkotityön viitekehys ja sisältö. Ammattitaito tarkoittaakin käytännössä lain tulkitsemista ja lain tarkoituksen ymmärtämistä erilaisissa tilanteissa.

Lastensuojelu ei pärjää yksin vaan tueksi tarvitaan koko sotea

Seminaarin työpajoissa keskusteltiin moniammatillisen ohjaajatyön haasteista ja mahdollisuuksista ajankohtaisten aiheiden kautta. Niitä ovat vastuusosiaalityöntekijän ja vastuuohjaajan uusi yhteistyö, osallistava ja eettinen kirjaamiskäytäntö ja digitalisaation mahdollisuudet, rajoitustoimenpiteiden kasvatuksellinen käyttö ja lainsäädäntö ohjaajan työn tukena, kasvatuskumppanuus vanhempien ja huoltajien kanssa, lastensuojelulaitos tavallisen ja erityisen hoito- ja kasvatustyön kontekstina sekä jalkautuva yhteistyö psykiatrian kanssa.

Kuva: Ercci-hanke

Jotta sijaishuollon tarjoama hoito ja kasvatusta olisi kunkin lapsen edun ja tarpeiden mukaista ja lisäksi lapsen hyvinvointia, ohjaajan työssä korostuvat palvelujärjestelmäosaaminen ja integratiivisen yhteistyön osaaminen päihdehuollon, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian sekä koulun ja oppilaitosten kanssa. Seminaarin otsikko Meille kuuluu kaikki – vai kuuluuko pyytääkin terveys- ja opetusala mukaan kiinteämmin sijaishuollon tueksi varmistamaan laadukkaat sijaishuollon palvelut.

Osaamisen kehittämiseen otetaan mallia Euroopasta

Seminaariyleisö otti tyytyväisenä vastaan kansanvälisessä ERCCI-hankkeessa kehitetyn verkko-opintokokonaisuuden sijaishuollon henkilöstön peruskoulutuksen ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin. Asiantuntijaryhmän tuottama ja testaama eurooppalainen opintokokonaisuus tarjoaa konkreettisen lähtökohdan suomalaisille kouluttajaorganisaatioille ja viranomaistahoille (Valvira, AVIt, OKM, STM) luoda sijaishuollon kansallisia koulutusstandardeja.

Ercci-seminaarin tekijäjoukkoa (kuva: Ercci-hanke)

Suomessa ammattikorkeakoulut vastaavat itsenäisesti opetussuunnitelmien laadinnasta ja opintoihin liittyvistä järjestelyistä, jolloin lastensuojelun ja sijaishuollon opetuksen sisältö ja laajuus voi vaihdella ammattikorkeakoulujen kesken paljonkin ja opinnot toteutuvat erilaisilla resursseilla ja painotuksilla. Italiassa onkin jo aloitettu vaativan sijaishuollon osaamista vahvistava uusi maisteritason koulutus.

Turun ammattikorkeakoulu profiloituu lastensuojelun osaamisen kehittäjänä

Huoli sijaishuollon henkilöstön osaamisesta antoi ammattikorkeakouluille pontta ja veloitteen kehittää alan koulutusta. Kansainvälisessä konsortiossa tehdyn yhteiskehittämisen ja saatujen oppien kannustamana SIVISOTE-tutkimusryhmä on kutsunut suomalaisia korkeakouluja ja muita tahoja mukaan hankeyhteistyöhön.

Turun ammattikorkeakoulun YAMK-opinnäytetöissä pilotoidaan parhaillaan ERCCI-opintokokonaisuus, tutkitaan sijaishuollon koulutustarpeita ja tehdään sisältöjä

moniammatillisen opintojaksoon (sosionomi, sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, toimintaterapeutti, opettaja, yhteisöpedagogi). Vastaavaa opintokokonaisuutta ei ole tällä hetkellä Suomessa saatavilla.

Lähteet

ERCCI – Empowerment Residential Child Care through Interprofessional Training. <https://ercci.turkuamk.fi/en/>

Lastensuojelun keskusliitto 2021. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/2021/03/Lapsen-vuoksi-Lastensuojelun-laitoshoidon-vetovoimatekijat-ja-alalta-tyontavat-tekijat.pdf>

Tiili, A. & Kuokkanen, J. 2021. Lastensuojelun laitoshoidon vetovoimatekijät ja alalta työntävät tekijät. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 2/2021.

Timonen-Kallio, E., Yliruka, L. and Närhi, P. 2017a. Lastensuojelun terapeuttisen laitostkasvatuksen mallinnus. THL. Työpapereita 27/2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-866-1>

ERCCI – Empowerment Residential Child Care through Interprofessional Training

Hanke tutki ja vertaili sijaishuollon käytäntöjä ja henkilöstön osaamistarpeita Espanjassa, Italiassa, Liettuassa, Saksassa ja Suomessa. Tulosten pohjalta rakennettiin sijaishuollon erityisosaamisen täydennyskoulutusmoduuli (ERCCI).

<https://ercci.turkuamk.fi/en/>

Otteita opintojaksosta: <https://aoe.fi/#/materiaali/1976>

ERCCI MANUAL

- empowering interprofessional
training in residential child care (RCC)

Tämä julkaisu on osa Turun ammattikorkeakoulun Master Schoolin SIVISOTE-tutkimusryhmän työtä.

